

Щоб уберегти себе від кібершахрайства, слід дотримуватися певних порад щодо «кібергігієни»:

- не відкривати посилання або вкладення в електронних листах або SMS-повідомленнях від невідомих відправників;

- не вводити свої персональні дані на сайтах, в репутації яких ви не впевнені;

- бути обережними при онлайн-покупках, особливо якщо ви купуєте товари або послуги за занадто низькою ціною;

- не надавати персональну інформацію людям, які зв'язуються з вами в соціальних мережах, та не пересилати кошти незнайомцям.

Важливо пам'ятати, що кіберзлочинність постійно розвивається, і з'являються нові способи шахрайства. Тому слід бути пильними, знати про ризики та вживати заходів безпеки для захисту себе та своїх даних.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

2. Конвенція про кіберзлочинність (Конвенцію ратифіковано із застереженнями і заявами Законом № 2824-IV (2824-15) від 07.09.2005, ВВР, 2006, N 5-6, ст.71). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_575#Text

3. Ransomware: a look at the criminal art of malicious code, pressure, and manipulation (2021).

Литвинюк Ілона Сергіївна,

здобувач вищої освіти навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Патик Леся Леонідівна,

доцент кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні ми стикаємося з численними конфліктами, які виникли після введення воєнного стану. Зростає кримінальна активність, що може стати серйозною загрозою для мирного населення. Вже понад два роки ми перебуваємо у стані активної фази війни. У таких умовах питання протидії кримінальним правопорушенням важливе як ніколи.

Міжнародні організації, зокрема ООН та ЄС, відіграють значну роль у здійсненні контролю за правопорядком під час воєнного стану

та є важливими для забезпечення міжнародної безпеки та захисту прав людини [1, с. 16].

Міжнародні організації відправляють спец-спостерігачів на території, де ведеться війна, для моніторингу ситуації, надають технічну та експертну допомогу у вдосконаленні системи правосуддя, поліції та інших органів, сприяють мирному вирішенню конфлікту, проводять переговори та міжнародні конференції, ведуть спостереження за порушеннями прав людини, звертають на них увагу світової громадськості та тиснуть на уряди для їх припинення. Червоний Хрест та Червоний Півмісяць забезпечують гуманітарну допомогу постраждалим, включаючи медичну, продовольчу та надають притулок [2, с. 48].

Для забезпечення захисту міжнародної безпеки, стабільності та захисту прав людини впроваджуються міжнародні стандарти і механізми управління в умовах збройного конфлікту, зокрема:

1) в Ліберії була запроваджена UNMIL, яка допомогла демобілізувати бойовиків, відновити правопорядок та поліцейську діяльність, а також в організації виборів та відновленні громадянського суспільства [3, с. 164];

2) міжнародна коаліція проти ІДІЛ в Іраку та Сирії ввела міжнародні стандарти боротьби з тероризмом та спільно з місцевими партнерами проводила військові операції та надавала гуманітарну допомогу [4, с. 96];

3) місія Організації з безпеки і співробітництва в Європі в Косово (OSCE) брала активну участь у відновленні правопорядку після війни на Балканах, сприяла реформам правосуддя, навчанню правоохоронних органів та підтримувала діалог між етнічними групами [5, с. 129].

Спіраючись на досвід різних країн, Україна може розробити власну програму з протидії злочинності в умовах воєнного стану, зокрема:

1) в Колумбії, місцевий уряд запровадив програму розміщення зброї. Кримінальні групи здавали зброю в обмін на певні соціальні та економічні пільги, що допомогло зменшити кількість збройних конфліктів та злочинності в деяких регіонах Колумбії [6];

2) у Нігерії була запроваджена операція «Західний меч» для боротьби з терористичною групою «Боко Харам». Під час цієї операції були залучені різні сили безпеки країни [7].

В Україні правоохоронці використовують різноманітні технології для протидії злочинності, такі як: системи супутникового та відеоспостереження, безпілотні літальні апарати та датчики руху, штучний інтелект, GPS і ГІС-технології, а також використовують

відкриті дані з соцмереж, веб-сайтів, новинних та інших джерел для збору інформації про діяльність злочинних груп. [8].

На нашу думку, міжнародний досвід у протидії кримінальним правопорушенням в умовах воєнного стану є надзвичайно важливим для забезпечення правопорядку, захисту прав людини та міжнародного гуманітарного права під час війни в Україні.

Список використаних джерел

1. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І. А. Шуміло. Київ: ФОП Голембовська О.О. 168 с. URL: chrome-extension://efaidnbmninnibpcjpcglclefindmkaj/https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf

2. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навчально-методичний посібник. Друге видання / О. Войтенко, М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, В. Потапова, О. Стокоз, Н. Хендель ; за заг. ред. радника президента Товариства Червоного Хреста України з міжнародного гуманітарного права, к.ю.н. Т. Короткого. Київ, УГСПЛ; Одеса : Фенікс, 2021. 268с.

3. The story of UNMIL. Місія ООН у Лівії. 03 квіт. 2018 р. URL: <https://unmil.unmissions.org/story-unmil-book-acknowledgement>

4. Як воює ДІЛ. Військові тактики в Іраку, Сирії, Лівії та Єгипті / Омар Ашур (пер. Ірина Ємельянова). Бостон: Academic Studies Pres, 2023. 284 с.

5. Довідник НАТО. OIP NATO - 1110 Brussels – Belgium. 609 р. URL: <https://www.nato.int/docu/other/ukr/handbook/2001/pdf/handbook.pdf>

6. Тараненко А. Миробудування в Колумбії: стратегії підтримки діалогу Аналіт. центр ADASTRA 29 лист. 2021 р. URL: <https://adastra.org.ua/blog/proces-mirobuduvannya-v-kolumbiyi-strategiyi-pidtrimki-dialogu>

7. ЮНІСЕФ: За п'ять років «Бого Харам» викрало тисячу дітей. Олена Губар 13.04.2018 р. *Укрінформ*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/2441360-boko-haram-za-pat-rokiv-vikralo-ponad-tisacu-nigerijskih-ditej-unisef.html>

8. Три способи, за допомогою яких поліція використовує програмне забезпечення для відеоаналітики. 19 лют. 2022 року URL: <https://worldvision.com.ua/-sposobi-za-dopomogou-yakikh-politsiya-vikoristovuie-programne-zabezpechennya-dlya-videoanalitiki/>